

IBBY NOVICE

Tanja Pogačar

27. KONGRES IBBY

V slikovitem mestecu Cartagena de Indias ob karibski obali je bil od 18. do 22. septembra 2000 že 27. kongres IBBY. Gostiteljica kongresa je bila Kolumbija. Pri organizaciji kongresa so ustanovi Fundalectura, kjer je sedež kolumbijske sekcije IBBY, pomagale tudi druge latinoameriške države: Argentina, Bolivija, Brazilija, Kostarika, Čile, Kuba, Mehika, Peru, Urugvaj in Venezuela. Od okrog 800 udeležencev kongresa iz 41 držav jih je večina prišla prav iz držav Latinske Amerike. Bogat program, ki se je odvijal v Convention Centru, je obsegal predavanja uglednih strokovnjakov, seminarje, okrogle mize in strokovna srečanja. Moto kongresa je bil »Novi svet za nov svet – mladinske knjige za novo tisočletje«. V uvodnih govorih tako Gustava Bella, kolumbijskega podpredsednika, Silvie Castrillón, direktorice Fundalecture, kot tudi Taye Shima, predsednice IBBY, je bila poudarjena potreba po spodbujanju dialoga in sodelovanja, ne glede na politične, ekonomske, etnične, verske in zakonske razlike.

Mnogi referenti so razpravljali o vplivu globalizacije in novih tehnologij na knjige in branje ter opozarjali na posledice, ki jih prinaša neznanje. Margaret Meek, profesorica na londonski univerzi, je v svojem referatu: *National Identity in Children's Books* (Nacionalna identiteta v mladinski literaturi) izhajala iz dejstva, da je mlad človek, ki ima samozavesten odnos do svoje identitete, k čemur pripomore tudi branje, bolj odprt tudi do dru-

gih, do tujcev, do marginalcev in opozorila na vitalno vlogo literature, ki naj mladim bralcem s pozitivnim odnosom do bodočnosti. Francoska antropologinja Michèle Petit je v svojem referatu: *In Praise of Encounters* (V prid srečevanju) govorila o odkrivanju samega sebe ob spoznavanju dogajanj nekje drugje, na nekem drugem mestu. Andersenova nagrajenka 1998, ameriška pisateljica Katherine Paterson, je v svojem referatu: *Children's Books: Bridges to New Worlds* (Knjige za otroke: Mostovi do novega sveta) z opisom svoje življenjske poti, ki jo je vodila od Kitajske, kjer je bila rojena, preko Japonske, kjer je živela nekaj let, do sedanjega doma v ZDA, ki se v veliki meri odraža tudi v njeni literaturi, povedala, da ji je prav spoznanje raznolikosti omogočilo ne le razumevanje ampak tudi naklonjenost do drugačnega. Kot pisateljici pa ji ni vseeno, kaj naj pove današnji mladi generaciji, saj je prepričana, da je komunikacija med generacijami nadvse pomembna. Fernando Cruz Kronfly, kolumbijski pisatelj in univerzitetni profesor, je v svojem referatu: *Disgrace or Joy for the Humankind?* (Poniževanje ali radost za človeštvo?) razmišljal o ciljih mladinske literature. Trdil je, da omejevanje samo na moralnost in obliko lahko vodi k poenostavljanju celovite predstave o dobrem in zlu. Nilma Gonçalves Lacerda, brazilska pisateljica, prevajalka in univerzitetna profesorica, je v svojem referatu: *Wounded Wooden Flowers: The World Cut in Half* (Ranjeno

leseno cvetje: Razpolovljeni svet) razmišljala o odgovornem pisanju o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti. Na to mora opozarjati tudi kritika, je menila v svojem referatu jezikoslovka Teresa Colmer iz Španije: *A New Criticism for the New Century* (Nova kritika za novo stoletje). Brazilski pisatelj Bartolomeu Campos de Queirós je v svojem referatu: *On the Writer's Guilt* (Krivda pisatelja) govoril o odgovornosti pisatelja do mladega bralca in o odnosu med tistim, ki sporoča, in tistim, ki sprejema. Argentinska pisateljica Graciela Montes je z referatom: *The Woods and the Wolf, Constructing Sense in Times of Cultural Industry and Compulsory Globalization* (Gozdovi in volk, izmišljeni pomen v času kulturne industrije in prisilne globalizacije) navdušila prisotne s svojim pogledom na vprašanja o pisanju in branju, o identiteti, o mladinski literaturi, umeščeni v sfero kulture, in njeni zanimivi vlogi, kadar raziskuje in prikazuje nove horizonte. Okrogle mize so bile namenjene predstavitvam knjižnih produkcij, branju in novim tehnologijam ter literarni kritiki. Teme seminarjev so bile: Kulturne razlike in mnogoterosti, Kritika mladinske literature, Prevodi v vlogi kulturnih posrednikov, Otroška literatura in odrasli, Poučevanje in proučevanje, Liki v mladinski literaturi, Etika in mladinska literatura, Mladinska literatura in množična občila in Mladinska literatura po svetu. Srečanja, poimenovana Izkušnja, pa so zbrala posamezne skupine, ki so razpravljale o mladinski

periodiki, večjezičnosti, knjižnicah, klubih bralcev, pripovedovanju pravljic, tradiciji ustnega izročila in o knjigah, ki so namenjene vsem. Na seminarju Otroška literatura in odrasli sta sodelovali tudi dr. **Metka Kordigel** s Pedagoške fakultete v Mariboru, z referatom: *Adults and Literature for Children, or What Adults Really Do when They Tell Stories or Read Literature to Their Kid* (Odrasli in literatura za otroke, ali kaj odrasli v resnici store, ko pripovedujejo zgodbe ali berejo svojim otrokom) in **Tilka Jamnik**, bibliotekarka v Knjižnici Otona Župančiča v Ljubljani, z referatom: *With Books in the World: To Enter the Third Millennium Reading Fiction Books* (S knjigami v svet: branje leposlovja v tretjem tisočletju). Na seminarju Etika in mladinska literatura je sodeloval dr. **Igor Saksida** s Pedagoške fakultete v Ljubljani z referatom: *How is Childhood Understood, Presented in Contemporary Slovene Children's Literature* (Kako je otroštvo razumljeno v sodobni slovenski mladinski literaturi).

Vsi referati bodo objavljeni v posebnem zborniku, ki bo izšel leta 2001.

V Convention Centru so se predstavili tudi številni založniki iz Latinske Amerike. Organizirana so bila srečanja z avtorji, med njimi tudi z dosedanjima Andersenovima nagrajencema, brazilsko pisateljico Lygio Bojungo in japonskim ilustratorjem Mitsumaso Annom in letošnjima Andersenovima nagrajencema, brazilsko pisateljico Ano Mario Machado ter angleškim ilustratorjem Antonjem Brownom.

GENERALNA SKUPŠČINA IBBY

Vasja Cerar – član izvršilnega odbora IBBY

Na generalni skupščini IBBY so bile izglasovane nekatere spremembe, med njimi tudi ta, da bo odslej sestavljalo mednarodno žirijo za Andersenove na-

grade 10 članov (doslej 8). Za dobo dveh let so bili izvoljeni člani izvršilnega odbora IBBY. To so: Nathalie Beau (Francija), generalna sekretarka francoske

sekcije IBBY, **Vasja Cerar** (Slovenija), urednik pri založbi Mladinska knjiga, **Peter Čačko** (Slovaška), direktor Bibiane, **Joan Glazer** (ZDA), univerzitetna profesorica, **Xose Antonio Neira Cruz** (Španija), novinar, pisatelj in prevajalec, **Loty Petrovits** (Grčija), pisateljica, prevajalka in predsednica grške sekcije IBBY, **Gudlaug Richter** (Islandija), pisateljica in prevajalka, **Nilima Sinha** (Indija), pisateljica in predsednica indijske sekcije IBBY. Za predsednico IBBY je bila ponovno izvoljena **Tayo Shima** (Japonska), soustanoviteljica in sodirektorica Muzeja domišljije v Tokiju, predavateljica na oddelku za oblikovanje na tokijski univerzi, članica kuratorija tokijskih mladinskih knjižnic in članica japonske sekcije IBBY. **Peter Schneck** (Avstrija), direktor oddelka za promocijo mladinske literature pri Avstrijskem

zveznem kanclerstvu in **Elizabeth D'Angelo Serra** (Brazilija), generalna sekretarka brazilske sekcije IBBY, sta bila imenovana za podpredsednika IBBY. **Jay Hale** (Južna Afrika), pisatelj in urednik, je bil ponovno izvoljen za predsednika mednarodne žirije za Andersenovo nagrado. Dosedanjo glavno urednico revije *Bookbird* **Meeno Khorana** in ex officio članico izvršilnega odbora bodo leta 2001 nasledili 4 uredniki: **Lilia Ratcheva-Stratieva** (Bolgarija), pisateljica, prevajalka in predsednica bolgarske sekcije IBBY ter **Evelyn B. Freeman**, **Barbara Lehman** in **Patricia Scharer**, vse profesorice na državnih univerzi v Ohio (ZDA). Tajnik ostaja **Christian Stottele** (Nemčija), avditorja ostajata **Peter Gyr** in **Fritz Rothacher** (oba iz Švice), izvršilna direktorica IBBY pa **Leena Maissen** (Švica).

RAZSTAVE

V Pomorskem muzeju v Cartageni so bila predstavljena dela letošnjih nagrajencev IBBY Honour List 2000. Obsežni posebni razstavi sta bili posvečeni letošnjima Andersenovima nagrajencema **Ani Marii Machado** in **Antonyju Brownu**. Zanimiva je bila tudi razstava z naslovom *Utopia*, razstava ilustracij latinskoameriških umetnikov, ki jih je inspiriral tekst kolumbijskega pisatelja,

Nobelovega nagrajenca, **Gabriela García Márqueza**: *Osamljenost Latinske Amerike*.

V Muzeju moderne umetnosti je **Bibiana**, Mednarodna hiša umetnosti za otroke iz Bratislave, pripravila razstavo sodobne ilustracije, *Oddelek za kulturo in knjižnice*, *Comfenalco Antioquia*, pa razstavo plakatov, katerih vsebine se navezujejo na knjige in branje.

IBBY HONOUR LIST 2000

Na kongresu je izvršilna sekretarka IBBY **Leena Maissen** predstavila letošnje nagrajence IBBY Honour List 2000. Častna priznanja so prejeli tudi slovenski avtorji:

pisateljica **Kristina Brenkova** za knjigo: *Moja dolina*. (Mladinska knjiga: 1996) akademska slikarka **Ančka Gošnik Godec** za ilustracije v knjigi *Polonce Kovač*:

Zelišča male čarovnice. (DZS: 1998) prevajalka **Dušanika Zabukovec** za prevod knjige **Meindert DeJonga**: *Kolo na šolski strehi*. (Mladinska knjiga: 1997) Častne listine se podeli avtorjem, ki jih predlagajo nacionalne sekcije za dela, ki so izšla v zadnjih treh letih.

Vsi nagrajenci so predstavljeni v posebni publikaciji, ki jo je izdal IBBY.

ANDERSENOVA NAGRAJENCA 2000: ANA MARIA MACHADO IN ANTONY BROWNE Marija Lucija Stupica med finalisti

Ana Maria Machado, rojena leta 1935 v Riu de Janeiru, je bila od 27 nominiranih avtorjev izbrana za letošnjo dobitnico Andersenove nagrade za pisateljce. Prejela jo je za svoj celotni opus del za otroke in mladino. Finalisti za nagrado so bili še: Peter Dickinson (Združeno kraljestvo), Lois Lowry (ZDA) in Ulf Stark (Švedska). Slovenska sekcija IBBY je nominirala za Andersenovo nagrado 2000 pisateljico **Svetlano Makarovič**.

Antony Browne, rojen leta 1946 v Yorshiru, je bil izbran od 27 nominiranih ilustratorjev za Andersenovega nagrajenca za ilustracije. Nagrada mu je bila podeljena za celotni opus knjižnih ilustracij za otroke in mladino. Finalisti za nagrado so bili še: Rotarut Sussanne Berner (Nemčija), Boris Dio-

dorov (Rusija) in **Marija Lucija Stupica** (Slovenija).

V posebni številki revije *Bookbird* so predstavljeni vsi nominiranci in oba Andersenova nagrajenca.

Član mednarodne žirije za Andersenovo nagrado 2000 je bil tudi slovenski ilustrator, akademski slikar **Matjaž Schmidt**.

Najsvečanejši del kongresa je vedno podelitev Andersenovih nagrad, katerih pokroviteljica je danska kraljica Margrethe II. Slovesnost je potekala v čudovitem, pred kratkim obnovljenem gledališču Teatro Heredia, ki je bilo zgrajeno leta 1911 v stilu art nouveau. Bolj osveščujoča kot slovesna pa sta bila govora obeh nagrajencev. Ana Maria Machado misli, da je namen Andersenove nagrade predvsem ta, da tudi literarni ustvarjalci pripomorejo k boljšemu jutri.

IBBY KONGRESI 2002, 2004 IN 2006

Leta 2002 bo IBBY kongres v Baslu v Švici. »Otroci in knjige – svetovni izziv. 50 let IBBY« je tematika jubilejnega kongresa, ki bo v času od 29. septembra do 3. oktobra 2002. Pokroviteljice kongresa so japonska cesarica Michiko, Suzanne Mubarak iz Egipta in Ruth Dreifuss, švicarska ministrica za notranje zadeve, izobraževanje in kulturo.

»Knjige za Afriko« bo osrednja tematika 29. Kongresa IBBY v Cape Townu v Južni Afriki, v času od 5. do 9. septembra 2004. Pokroviteljica kongresa je Graça Mahel, soproga Nelsona Mandele.

Kitajska sekcija IBBY pa pripravlja 30. kongres IBBY, ki bo v Pekingu, v času od 20. do 24. septembra 2006.*

MARIJA LUCIJA STUPICA PRI ZALOŽBI MIDDELHAUVE

Nemška založba Middelhaue izdaja za mlade knjige, ki jih ilustrirajo najvidnejši svetovni ilustratorji, kot sta Leo

Lionni in Helme Heine. Pred kratkim se jim je pridružila tudi slovenska ilustratorka, akademska slikarka Marija

Lucija Stupica. Založba je namreč izdala knjigo E. T. A. Hoffmanna: *Nussknacker und Mausekönig* (Hrestač in Mišji kralj) z ilustracijami Marije Lucije

Stupica. Pri nas je knjiga v prevodu Mojce Kranjc in z ilustracijami Marije Lucije Stupice izšla pri založbi DZS leta 1996.

NAGRADA JANUSZ KORCZAK 2000 Bina Štampe Žmavc prejela častno priznanje

Mednarodno literarno nagrado Janusz Korczak podeljuje poljska sekcija IBBY (Mednarodna zveza za mladinsko književnost) od leta 1979 avtorjem za umetniška dela, ki spodbujajo mlade k medsebojnemu razumevanju in prijateljstvu. Nagrada, ki jo podeljujejo vsaki dve leti, je imenovana po velikem poljskem humanistu, pisatelju in zdravniku Januszu Korczaku. Mednarodna

žirija je nagrado za leto 2000 prisodila švedski pisateljici Anniki Thor.

Častno priznanje je poleg Andri Snaer Magnasson iz Islandije, prejela Bina Štampe Žmavc za knjigo: *Muc Mehkošapek* (Ljubljana: EPTA, Založba najlepših slikanic, 1998). Predlog in utemeljitev za nagrado je pripravil prof. Janko Germadnik iz Osrednje knjižnice Celje.